

Daniel Parschitz Andreas Rise

Tabula III : De Definitione Et Divisione Enunciationis

Rostochii: Richelius, 1662

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730578550>

Druck Freier Zugang

Ru phil 1662
Daniel Parshkittin
Andreas Risc

23
I. N. J.
TABULA III.
DE
DEFINITIONE
ET DIVISIONE
ENUNCIATIONIS,

Quam,

Benignissimo JESU auxiliante,
Philosophâ Facultate consentiente,
publicô, candidè Philosophantium, sistunt
exameni

PRÆSES

M. DANIEL PARSCHITIUS,
PANNONIUS,

Respondens

ANDREAS RISE, Stolpâ-Pomeranus,

ad 8. Novembris, Anni, quo

DeVs ConsoLabItVr Miseros!

In Auditorio Majori, horis antemeridianis.

— : —

ROSTOCHII

Typis Johannis Richelii, Senatûs Typogr. 1662.

Be
ra

TABELLA III. D
Benignissimô JESU auxilian
raſes, M. DANIEL PA
D

TABELLA III. DE DEFINITIONE & DIVISIONE ENUNCIATIONIS, quam
Benignissimò JESU auxiliante, Philosophià Facultate consentiente, publicò, candidè Philosophantium, examini, sistunt
Præses, M. DANIEL PARSCITIUS, Pannonius. Respondens ANDREAS RISE, Stolpâ-Pomeranus.

Die 8. Novembris, Anni, quo DeVs ConsoLabitVr Mlseros.

In Auditorio Majori, horis antemeridianis,

I. Quid? ENUNCIATIO est Oratio, in qua prædicatum de subiecto, mediante copulâ est, affirmatur vel negatur.

Dicitur aliàs Propositio, Enunciatum, Axioma.

II. Quæ partes? Materiales duæ: SUBJECTUM, quod, in Enunciatione Logicâ, copulam est præcedit: & PRÆDICATUM, quod eandem sequitur. Formalis una, COPULA dicta, quæ vinculum, copulans Prædicatum cum Subiecto. NOTA: 1. Extra Enunciationem Subiectum audit Nomen, Prædicatum Verbum Logicum: utrumq; in Enunciatione, Extrema, seu Termini. 2. Copula, vel est Explicita, quæ expressè ponitur, ut, Pietas est utilis: vel Implicita, quæ continetur in prædicato, ut, Pius timet DEUM, id est, est timens DEI.

(ABSOLUTA, Pura, quæ simpliciter, absq; modo, de subiecto enunciat prædicatû, ut, Pius timet Deum.

PRIMARIA, quæ cum aliquo, quatuor horum modorum necesse, impossibile, contingens, possibile, de subiecto enunciat prædicatum, ut, Necesse est electum salvari. NOTA: (1) Enunciatio Modalis constat Dicto & Modo. Dictum est enunciatio pura v.g. in datò exemplo, Electus salvatur, est Dictum: tò necesse, est Modus. (2) Vulgò gemina: Composita, cum modus præ-vel-postponitur Dicto, seu Enunciationi pure, ut, Necesse est electum esse vocatû; Divisa, cum modus interponitur Dicto, ut, Electus necessario est vocatus. (3) Necesse, quod aliter se habere non potest: Contingens, quod sic est, ut possit non esse: Possibile, quod sic non est, ut possit esse: Impossibile, quod nunquam potest esse. (4) Modus, tanq. pars prædicati, mutatus in Adverbium, in Syllog. Modalis rectificatione & responsione, apponendus est prædicato. Sed (5) De Modalibus haut quivis gustabit assellus.

EXCLUSIVA, in qua particula exclusiva, alia subiecta, vel prædicata, excludit. Est duplex: Exclusiva Subiecti, cum subiecta alia, ut, solus Deus est invocandus, i. e. N. ens, quod non est Deus, est invocandum; & Exclusiva Prædicati, cum prædicata alia, exclusiva excludit particula, ut, Personæ Trinitatis sunt tantum tres, id est, non alius, nisi ternarius, numerus is competit. Particulæ Exclusivæ sunt: solus, solum, duntaxat, tantum, unus, unicus, pauci.

EXCEPTIVA, in qua partic. exceptiva, aliquid à subiecto, vel prædic. excipit. Est duplex: Exceptiva Subiecti, ut, O. vos atus, præter damnatum, salvatur: & Prædicati, ut, Christus per omnia sæcula est nobis similis, exceptò peccatò. Partic. Exceptivæ sunt: Præter, nisi, extra, præterq; exceptò.

LIMITATIVA, Restrictiva, quæ constat particula restrictivâ, perquam prædicatû de subiecto, certò quodam respectu, enunciat. Est duplex: Reduplicativa, in qua particula restrictiva notat veram causam, vel conditionem sine qua non, prædicati, ut, Homo quatenus credit, salvatur: & Specificativa, in qua particula restrictiva certam notat partem, modum, rationem, secundum quam prædicatum convenit subiecto, ut, Homo, quæ animam, est immortalis. Particulæ Restrictivæ sunt: quatenus, quæ, in quantum, secundum, quoad.

COMPARATIVA, in qua prædicatum, cum aliquâ comparatione ad aliud, subiecto convenit. Est duplex: Propria, in qua tertium comparationis utriq; subiecto inest, alteri tamen magis, alteri minus; & Impropria, vel secundum quid, in qua alterutri salte, ut Philosophus est doctior trunco; vel absolute, in qua neutri, medium comparationis inest, ut, Ebrietas est melior adulterio. Particulæ comparativæ sunt: magis, minus, item comparativi omnes.

NOTA: 1. Enunciationes Secundariò Modales, vocantur à Logicis Exponibiles, ideò, quod, propter obscuritatē, ex certis particulis ortam, indigeant expositione seu explicatione. 2. Exponuntur vulgò (α) Exclusiva per affirmativam & negativâ, ut, solus Deus est adorandus, Exponitur: Deus adorandus, & quicquid non est Deus, non est adorandum. (β) Exceptiva per quod non, ut, O. homo, præter incredulû, salvatur, i. e. O. homo, qui non est incredulus, salvatur: (γ) Reduplicativa per quia, ut, Homo quatenus credit in Christum, salvatur, i. e. quia credit. Specificativa per qui, quæ, quod, ut, Homo quatenus habet pedes, ambulat, i. e. homo, qui habet pedes. (δ) Comparativa propria, v.g. Aqua est frigidior aëre b.m. Aqua est frigida, aër est frigidus, aqua tamen frigiditate superat aërem. Impropria secundum quid, v.g. Ignis est levior aqua b.m. Ignis est levis, aqua non est levis. 3. Negativa tùm Exclusiva, in qua prædicatum prorsus non convenit subiecto, cum Comparativa Impropria Absolute salis, per simplicem exponuntur negationem, ut, Non sola Maria est invocanda, hoc modo, Maria prorsus non est, invocanda.

HYPOTHETICA, COM(CONDITIONALIS, quæ constat particula conditionali, si, sin, nisi, ut, si credis, salvaberis. posita, quæ constat ex COPULATIVA, quæ constat particula copulativa, &, qvo, ac, atq; & simili, ut, Non & plurib; enunciationi. Deo, & mundo serviendum.

DISJUNCTIVA, quæ constat partialis disjunctivis, aut, vel, sive, ut, Aut Deo serviendum, quæ connexis: Est q; aut mundo. Regula: Disjunctio mediata nihil conficit.

AFFIRMATIVA, in qua prædicatum de subiecto affirmatur. Est vel Finita, quæ constat ex terminis finitis, ut, pius est humilis: vel Infinita, quæ constat subiecto, vel prædicato, vel utroq; term. infinito, ut, Non-pius est non-humilis.

NEGATIVA, in qua prædicatû, de subiecto negatur, ut, Pius non est superbus. Fit cum preponitur (1) tò Non copula Enunciationis, ut, Homo ò est lapis. (2) signo quantitatis affirmativo, ut, Non O. homo est lapis. (3) toti enunciat. Composita, ut, Non si homo est lapis est animal. (4) signum negativum subiecto, ut, Nullus homo est lapis.

INDEFINITA, quæ nec signum quantitatis, nec subiectum singulare habet, ut, Homo est rationalis.

DEFINITA, quæ UNIVERSALIS, quæ habet subiectum cum signo universali, ut, O. credens salvatur. Signa Universalis. signū quantitat. subj. præsi

PARTICULARIS, quæ habet subiectum cum signo particulari. Signa particularia sunt: Quisdam, aliquis, non omnis.

SINGULARIS, quæ habet subiectum singulare, ut, Petrus credit.

Memoriale: Quæ? CA: vel HYP. Qvalis? NE: vel AFFIRM Qvanta? PAR. UN. SING.

JesV Meo DeCVs & gLoria.

Circa ENUNCIATIONEM tria notanda:

III. Quotuplex? Ratione

I. ESSENTIÆ seu SUBSTANTIÆ est
CATEGORICA, Simplex, quæ constat ex duobus terminis, particula est, conjunctis. Est q;

MODALIS, quæ cum modo prædicatum de subiecto enunciat. Est vel

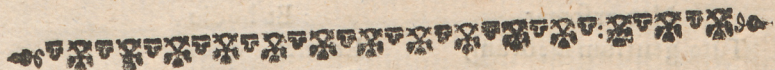
SECUNDARIA, seu, Exponibilis est vel

II. QUALITATIS,

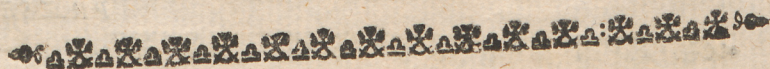
III. QVANTITATIS:

Ad
DN. RESPONDENTEM RISIUM,
Amicum.

Ætatem Canonis me Præsides defendisti
Nunc ~~docto~~ *Quasi* ~~otiv~~ *amas*: sie benè jura colis.
Artibus & Linguis sic pergas rite studere,
Artes & Linguæ jura benigna juvant.
Christianus Woldenbergius, Cremp. Hols.
Phil. J. U. D. Decret. P. P. Ducalis, Consist. Ass.
& Facult. Jurid. p. i. Decanus.

A Nec a quæ docto studio tibi condita servas,
RISI, nunc Cathedrâ publicâ teste facis.
Gratulor, exoptans tantorum digna laborum
Pramia demerito secula futura ferant.
Quod Eximio Dn. Respondenti
ex animo vovet
Christianus Klein/ D.

Ad Literatissimum
DN. RESPONDENTEM,
Amicum Optimum.

M ultos Anacreontes	Superat meas abundè
Quid scriptitare prodest?	Vires, labor subinde.
Fateor: pium	Quid nunc ego
Studium tuum,	Faciam? nego
MI RISE, caste Juris	Me scriptitare metrum,
Amator utriusque,	Pede claudicante, versum?
Nec non tua	Sic mentior.
Scientia,	Quid? Mentior?

Poeta

Poëta laureatus,
(Scis) non ego creatus.

Ergò parum
Curo metrum

An claudicante cursu,
Aut cespitante saltu,

Eat, meet,
Nec recreet.

Tales sibi lepores,
Doctus Poëta mores,

Servet, creet,
Nec exscreet

Tùm gentium Deorum,
Cùm turpium Dearum,

Et numina,
Et nomina:

Quæ nullus ore sanctus *Ex. 23. 13.*

Si si esse vult beatus, *Psf. 16. 4.*

Pronunciet,
Haut invocet.

Fors cespitante metrò,
Balbutiente plectrò

Tempus moror?
Nihil moror.

Versus proinde, claudò
Metrò perinde, claudio.

Supplex DEUM
Rogo meum,

Sit is Tibi juvamen,
Solamen & levamen

Omni die,
Et hodie

Enunciationes,
Exercitationes,

Istas pias,
Minusculas

Benedictione multà,
Maledictione nullà,

Ditet, beet,
Et recreet.

außerordn. scr.

PRÆSES.

Non Tibi, MI RISI, nunc doctum scribere carmen
Possum; sed supplex fundere vota volo.

Ex alto vestrum certamen JOVA gubernet!

Credito certanti clara corona datur.

Jacobus Berthman/ Tribseâ Pom.

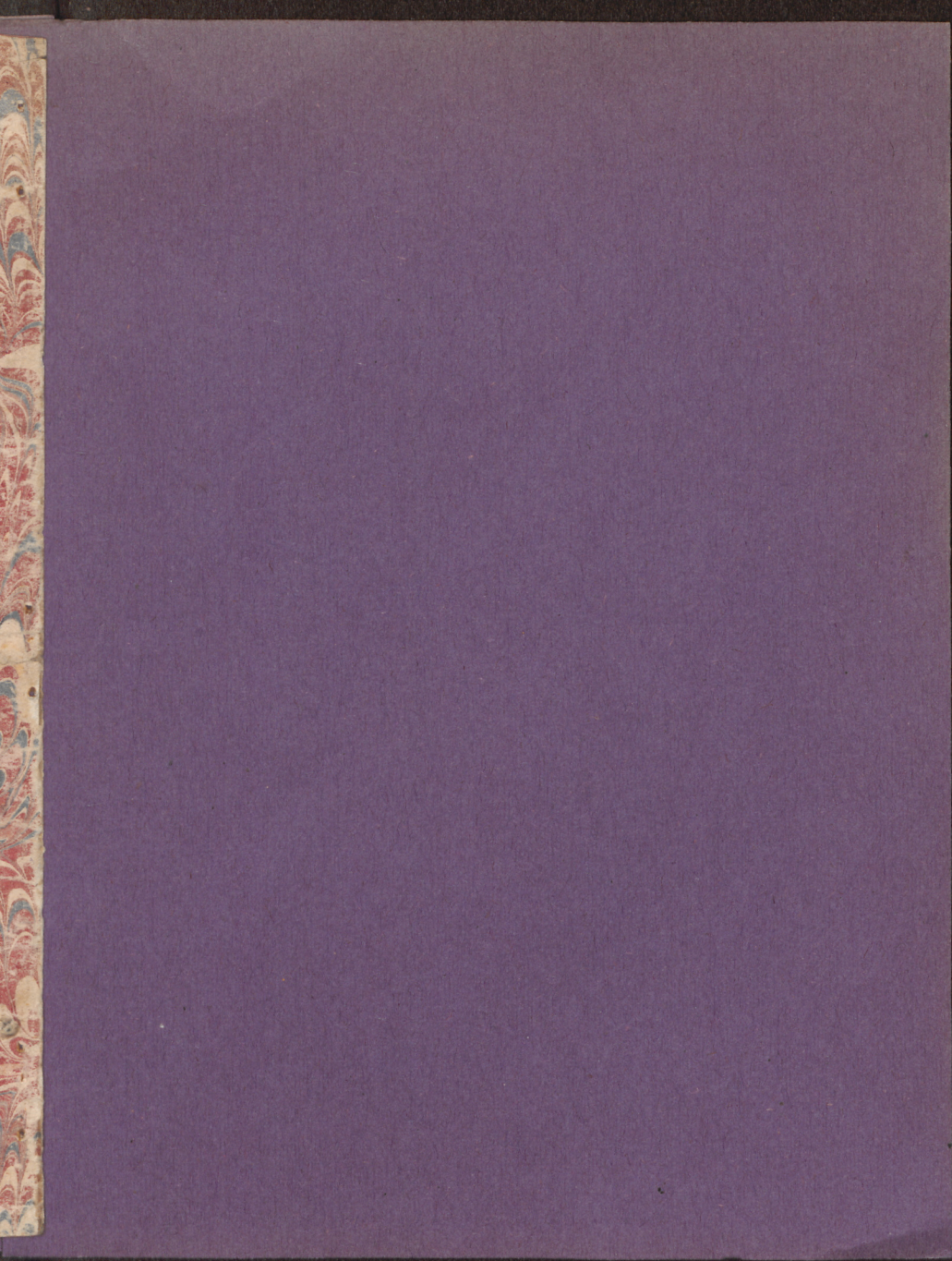
Quis non hunc laudet, qui JURA enunciat apè,
Et rogat, quos profert, quæ meditatus erat?

Ergò laudandus merito es Doctissime RISI,

Qui Logicis THEMIDOS dogmata juncta cupis.

Petrus Fischer/ Holsat.

* * *

Ad
DN. RESPONDENTEM
Amicum.

Ætatem Canonis me Præsidente
Nunc *ὑποφασί* amas: sic
Artibus & Linguis sic pergas
Artes & Linguae jura benigni
Christianus Woldenberg
Phil. J. U. D. Decret. P. P. T.
& Facult. Juris

A Necqua docto studio tibi condita serva
R I S I, nunc Cathedra publica testis
Gratulor, exoptans tantorum digna laborum
Præmia demerito secula futura ferant.
Quod Eximio Dn.

exanimi
Chri

Ad Literatissimum
DN. RESPONDENTEM
Amicum Optimum.

Multos Anacreontes
Quid scriptitare prodest? Vires, labi
Fateor: pium
Stadium tuum,
MI RISE, caste Juris
Amator utriusque,
Nec non tua
Scientia,

Superat me
Vires, labi
Qui
Faci
Me scripti
Pede clau
Sic
Qu

Hols.
Ass.

in/ D.

Poeta

